

► 5 – 8/2020

სესხის დაბრუნებისა და ზიანის ანაზღაურების დაკისრება ელექტრონული მიმონერის ვალის კაუზალურ აღიარებად განმარტების გზით

1. სესხის ხელშეკრულების თანხის დაბრუნებისა და ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება შესაძლოა წარმოიშვას ელექტრონული მიმონერის პროცესში მსესხებლის მიერ ვალის კაუზალური აღიარებით. ასეთ შემთხვევაში ხანდაზმულობის ვადის ათვლა თავიდან დაიწყება.

2. ელექტრონული მიმონერის ტექსტის ინტერპრეტაცია დასაშვებია, თუმცა ნამდვილი შინაარსის განსაზღვრა ხდება ლოგიკური მსჯელობის, საერთო კონტექსტისა და სიტუაციური ფონის გათვალისწინებით, რომელიც მოსამართლის შინაგან რწმენას საერთო წინდახედულობის სტანდარტზე დაყრდნობით აყალიბებს.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სკ-ის 134, 137, 141, 394, 400, 411, 429, 431, 623, 625-ე მუხლები

სსკ-ის 102 III, 105, 410-ე მუხლები

უზენაესი სასამართლოს 2019 წლის 12 მარტის განჩინება № ას-1067-1026-2016

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მხარეებს შორის სხვადასხვა დროს ორჯერ დაიდო ზეპირი სესხის ხელშეკრულება სარგებლის გადახდის პირობით. გამსესხებელმა სარჩელი აღძრა მოპასუხის წინააღმდეგ ვალდებულების შეუსრულებლობაზე მითითებით და დარღვეული ხელშეკრულებებიდან გამომდინარე მისთვის ძირი თანხის, საპროცენტო სარგებლისა და მიუღებელი შემოსავლის დაკისრება მოითხოვა. მოპასუხემ წარადგინა მოთხოვნის განხორციელების შემაფერხებელი შესაგებულო.

ქვედა ინსტანციის სასამართლოებში სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ. პირველ ხელშეკრულებაში აღნიშნული მოთხოვნა უსაფუძვლოდ ჩაითვა. მართალია, თანხის გადარიცხვა უტყუარად დასტურდებოდა, თუმცა მოსარჩელე არ იყო სესხის ხელშეკრულების მხარე, შესაბამისად, არც მოთხოვნაზე უფლება მოსილი სუბიექტი. იგი მოპასუხეს თანხას ურიცხავდა დავალების ხელშეკრულების საფუძველზე, როგორც გამსესხებლის ნომინალური აგენტი. გასული იყო მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადაც. სესხის მეორე ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობების დარღვევისთვის კი მოპასუხეს დაეკისრა სესხის დაბრუნებისა და ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება მოპასუხემ გაასაჩივრა საკასაციო წესით. უზენაესმა სასამართლომ კასატორის მოთხოვნა არ დააკმაყოფილა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილება სსკ-ის 410-ე მუხლზე დაყრდნობით უცვლელად დატოვა.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

უზენაესი სასამართლოსთვის მსჯელობის საგანი იყო სესხის მეორე ხელშეკრულებით გათვალისწინებული მოთხოვნა, რომლის დამფუძნებელ ნორმებადაც სკ-ის 623, 625, 394, 411-ე და მე-400 მუხლები განისაზღვრა. მოპასუხე უარყოფდა მისგან სესხის ხელშეკრულების დადებაზე დათანხმების ფაქტს. სასამართლომ სარჩელი ფორმალურ-სამართლებრივი თვალსაზრისით გამართულად ჩათვა და მიიჩნია, რომ ელექტრონული მიმონერის შინაარსის შეფასება მხარეთა შორის სასესხო ურთიერთობის არსებობას ადასტურებდა. შესაბამისად, არ იქნა გაზიარებული კასატორის პოზიცია მიმონერისა და მასზე დართული ვალის დაანგარიშების მტკიცებულებების არასწორ შეფასებასთან დაკავშირებით.

მოპასუხე ელექტრონული მიმონერის შინაარსის განსხვავებულ ინტერპრეტაციაზე აპელირებდა ინგლისის ლორდთა პალატის გადაწყვეტილებაზე დაყრდნობით, სადაც აღნიშნულია „მნიშვნელოვანი გამონათქვამის განმარტების“ საკითხი და ტექსტის ინტერპრეტაცია მოხსენიებულია, როგორც ე. წ. „ფაქტების მატრიცა“. უზენაესმა სასამართლომ განმარტა, რომ ტექ-

ქსტის ნამდვილი შინაარსის დასადგენად ლორდთა პალატაც ლოგიკურ მსჯელობას უჭერს მხარს, ყურადღებას ამახვილებს კონტექსტზე, პირის საშუალო წინდახედულობის სტანდარტზე და სხვა ისეთ ასპექტებზე, რომლებიც ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში დანერგილ ნების განმარტების თეორიასთან საკმაოდ ახლოსაა.

საქმეში წარმოდგენილი ვალის დაანგარიშების ცხრილების შესწავლის შედეგად, არადამაჯერებლობის, ლოგიკურად გაუმართლებლობის მოტივით, გაუზიარებელი დარჩა კასატორის განმარტება, თითქოს მათში გადმოცემული ინფორმაცია არ ასახავდა კომპანიის ვალდებულებას მოსარჩელის მიმართ და ეს მხოლოდ სხვადასხვა სახის ბუღალტრული ანგარიში იყო. უზენაესმა ინსტანციამ იმსჯელა ვალის კაუზალურ აღიარებაზე, რომელიც სამართლებრივი ურთიერთობის დადასტურებისაკენაა მიმართული და დაპირების ელემენტს შეიცავს. უდავოდ იქნა მიჩნეული, რომ ელექტრონული მიმოწერა სწორედ სესხის ხელშეკრულებიდან აღებული ვალდებულების კაუზალური აღიარება იყო და შეიცავდა ყველა იმ ელემენტს, რომლებიც მოსარჩელის მიერ გადმოცემულ ფაქტებს იურიდიულად ამართლებდა.

ამასთან, გაზიარებულ არ იქნა პრეტენზია ხანდაზმულობის ვადასთან დაკავშირებით, რადგან კაუზალური აღიარება ხანდაზმულობის ვადის დენის შეწყვეტის კერძო შემთხვევად ითვლება. სკ-ის 137-ე მუხლის მიზნებისათვის,

მოვალის აღიარება სამართლებრივი ძალის მატარებელი მხოლოდ იმ შემთხვევაშია, თუკი აღიარება ხანდაზმულობის ვადაში ხდება. სკ-ის 141-ე მუხლის მიხედვით შეწყვეტამდე განვლილი დრო შეფასების მიღმა რჩება. შესაბამისად, მოპასუხის აღიარებამ ხანდაზმულობის ვადის დენის განახლება გამოიწვია.

სკ-ის 429-ე და 431-ე მუხლებიდან გამომდინარე, შესრულების მტკიცება ყოველთვის მოვალეს ეკისრება. მტკიცების საპროცესო საშუალებას მოცემულ შემთხვევაში წარმოადგენდა სავალო საბუთი სკ-ის 102-ე III მუხლიდან გამომდინარე, თუმცა მოპასუხემ მისი წარდგენით თავი არ დაიცვა.

მიუღებელი შემოსავლის შესაგებელ არგუმენტად კასატორი ზოგადად სესხის არსებობის დაუდასტურებლობას თვლიდა, თუმცა სასამართლომ დაადგინა სესხის ხელშეკრულების არსებობა. სახეზე იყო ფულადი ვალდებულების შეუსრულებლობით დამდგარი მიუღებელი შემოსავლის წინაპირობები, აგრეთვე, ფაქტორი, რომ ფულის ბრუნვას ყოველთვის შეუძლია გარკვეული მოგების მიღება. ამ გარემოებათა მხედველობაში მიღების შემდეგ მოპასუხისთვის ძირი თანხისა და საპროცენტო სარგებლის დაკისრებასთან ერთად, სკ-ის 411-ე მუხლის მიხედვით, ზიანის ანაზღაურების ვალდებულების განსაზღვრაც საფუძვლიანად იქნა მიჩნეული.

ალექსანდრე თედორაძე